Psychische hulp voor vluchtelingen schiet tekort

Achtergrond - 22 augustus 2017 - Auteur: Wiebke Pittlik

Ahmad A., die op 28 juli in een supermarkt in Hamburg een willekeurige man doodde en meerdere mensen verwondde met een mes, was geradicaliseerd en mogelijk ook psychisch in de war. Hoewel zijn asielverzoek was afgewezen, werd hij niet uitgezet. En ondanks waarschuwingen voor zijn gedrag, kreeg hij ook geen psychische hulp.

Het incident vestigt de aandacht op de gebrekkige psychische bijstand voor asielzoekers. Veertig tot vijftig procent van de volwassen vluchtelingen heeft last van een post-traumatische stress-stoornis en ongeveer de helft van depressie. Dat blijkt volgens de Duitse organisatie van psychotherapeuten BPtK uit verschillende Duitse onderzoeken. Vaak gaan deze twee psychische aandoeningen samen. De BPtK deed daarom al in april een oproep voor meer geschoold personeel, meer tolken en garanties over de vergoedingen van psychische zorg aan vluchtelingen.

Dat vluchtelingen na hun aankomst in Duitsland in lange procedures terecht komen, niet mogen werken, familieleden moeten missen en de taal niet spreken, maakt de psychische problemen veelal groter. Angst en onzekerheid zijn voedingsbodem voor een psychische crisis, zelfs voor wie niet getraumatiseerd is, zegt psychotherapeute Mechthild Wenk-Ansohn in een alarmerend artikel op Spiegel Online.

Radicalisering

Wenk-Ansohn werkt op een afdeling voor getraumatiseerde vluchtelingen en slachtoffers van foltering in Berlijn, waar zich wekelijks zo'n twintig nieuwe patiënten melden. Het ontbreekt aan capaciteit om ze te behandelen. De arts zegt dat er weliswaar de laatste tijd wat meer geld is voor personeel en tolken, maar dat het verscherpen van het beleid vaak averechts werkt. Dreigende uitzetting, geen toegang tot taalcursussen en het bemoeilijken van gezinshereniging zijn maatregelen waarvan ze in de kliniek het effect merkt.

De slechte psychische zorg en de aanhoudende onzekerheid werken radicalisering in de hand, zegt Wenk-Ansohn. Religieuze en radicale groepen, van Jehova's tot IS, zoeken de vluchtelingen bewust op om ze voor zich te winnen, zag de therapeute: "Zulke groepen zoeken gericht naar de ontwortelden, de psychisch

labielen, en geven hen schijn-houvast." Dit beeld bevestigt de Duitse veiligheidsdienst Verfassungsschutz. Ook de Syrische vluchteling Alaah Darwish waarschuwde vorig jaar op een bijeenkomst van het DIA in Amsterdam dat in asielcentra radicalisering op de loer ligt: "De ideologie van IS is een virus, dat wil zich uitbreiden. Is een groep gezond, krijgt het virus geen kans, maar als een groep zwak is, bezwijkt hij."

Acute noodsituaties

Concrete cijfers van het aantal vluchtelingen met psychische problemen dat geen hulp krijgt zijn er niet. Maar aannemelijk is dat het er tienduizenden zijn. De eerste vijftien maanden hebben asielzoekers nog geen toegang tot de normale gezondheidszorg. Ze kunnen dan alleen toestemming voor een behandeling krijgen in acute noodsituaties. En met die toestemmingen zijn veel gemeentelijke beoordelaars niet scheutig, zoals ook bleek in het geval van Ahmad A., die geen behandeling kreeg ondanks meerdere alarmerende signalen.

Ook als ze eenmaal verzekerd zijn en een beroep op de Duitse zorg kunnen doen, zijn er maar weinigen die worden behandeld. De tolk wordt na de eerste vijftien maanden niet meer vergoed, maar de kennis van de taal is vaak nog onvoldoende voor een gesprek met een therapeut. Therapeuten hebben vaak al wachtlijsten en een vluchteling kost ze door taal- cultuur- en administratieve barrières meer werk.

Vrijwilligersprojecten

Overal in het land vullen vrijwilligersprojecten het gat op. Psychologiestudenten staan vluchtelingen bij in Dresden, een therapeut in Hannover organiseert groepssessies in zijn vrije tijd, kerkelijke organisaties organiseren spreekuren met vrijwillige artsen.

Artsen zonder Grenzen vindt de situatie zo nijpend dat de hulporganisatie in Schweinfurt een psychosociaal intakegesprek aanbiedt aan nieuwkomers, in samenwerking met een ziekenhuis. Die gesprekken worden gevoerd door leken, in de taal van de vluchteling en aan de hand van standaardformulieren. Na dit gesprek kunnen patiënten deelnemen aan een aantal groepsgesprekken. Het is voor het eerst dat Artsen zonder Grenzen in Duitsland hulp verleent, vertelt een woordvoerder eind juli in een regionale krant. Dat doen ze vooral om aandacht te vragen voor de "ontoereikende psychologische verzorging van asielzoekers."

Die Zeit sprak met Mike Mösko, die zich in Hamburg met zijn stichting Segemi inzet voor de psychotherapeutische zorg voor migranten. "Vluchtelingen worden bij de therapeutische zorg structureel benadeeld", zegt hij in het weekblad. Zijn

stichting zet momenteel een tolkenpool op. Het project heeft van de Hamburgse politiek subsidie gekregen.

Soms ligt het ook aan de vluchtelingen zelf dat ze niet worden geholpen. Uit een studie in vijf Duitse steden onder vluchtelingvrouwen komt naar voren dat in sommige culturen vrouwen het welzijn van hun gezinsleden voorop moeten stellen en psychische behandelingen een taboe zijn.

Meer over wat er misging in het geval van Ahmad A., die in Hamburg op mensen instak, in de Süddeutsche Zeitung: Wenn Flüchtlinge sich erst nach der Ankunft radikalisieren

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel:
https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/22302/psychische-hulp-voor-vluchtelingen-schiet-tekort